PRIM'AWLA TAL-QORTI CIVILI

IMHALLEF

ONOR. DR DAVID SCICLUNA LL.D. MAG. JUR. (EUR. LAW)

Seduta ta' nhar il-Gimgha, 14 ta' Lulju 2000

Numru 74

Citaz. numru 681/92 DS

Francis Paul Ebejer ghan-nom u in rapprezentanza tad-ditta Fogg Limited u din in rapprezentanza tad-ditta estera ALS Motor Policies at Lloyd's u dawn kif surrogati fid-drittijiet tal-assikurat taghhom Alfred Abela
vs
Emanuel Farrugia

Illum, 14 ta' Lulju 2000

Il-Qorti,

Rat ic-citazzjoni pprezentata fis-16 ta' Gunju 1992 li permezz taghha l-attur nomine wara li ppremetta:

Illi fl-24 ta' Settembru 1991, f'Hal Qormi, waqt li l-karrozza numru G-8113 kienet qed tigi misjuqa minn George Abela, din sfat involuta f'kollizjoni mal-karrozza numru G-8355 misjuqa mill-konvenut, u

Illi minhabba l-incident, l-attur baghta danni billi kellu jaghmel tajjeb ghal hsara li baghta l-assikurat tieghu Alfred Abela fuq karrozza numru

G-8113 u dana minhabba polza ta' assikurazzjoni tat-tip "comprehensive".

Illi l-attur gie surrogat ghad-drittijiet ta' l-assikurat imsemmi.

Illi l-konvenut, interpellat jasal ghal likwidazzjoni u hlas tad-danni, naqas li jaghmel hekk;

talab lil din il-Qorti:

1. Tiddikjara lill-konvenut responsabbli ghall-incident imsemmi u ghad-danni li, b'rizultat tal-istess sofra l-attur.

2. Tillikwida d-danni occorrendo bl-opra ta' periti nominandi.

3. Tikkundanna lill-konvenut ihallas lill-attur l-ammont hekk dikjarat bhala dovut in linea ta' danni.

Rat in-nota ta' l-eccezzjonijiet tal-konvenut fejn qal:

1. Illi l-ewwel talba ghandha tigi michuda ghax ghall-incident stradali in kwistjoni ma kienx jahti hu;

2. Illi jsegwi li t-tieni talba ghandha tigi wkoll michuda billi m'hemm l-ebda doveri tal-attur cioe' x'jigi likwidat fil-konfront tal-eccipjent.

3. Jitnissel minn dan li referibbilment ghat-tielet talba m'hemm ebda somma li l-eccipjent ghandu jigi kundannat ihallas lill-attur nomine.

4. Salv eccezzjonijiet ohra premessi skond il-ligi b'riserva ghar-risarciment tad-danni da parti tal-eccipjent.

Rat id-dikjarazzjonijiet guramentati tal-kontendenti u l-listi tax-xhieda taghhom;

Rat id-digriet tas-16 ta' Ottubru 1992 li permezz tieghu gie nominat l-Avukat Dottor Joseph Bonnici bhala perit legali biex ifittex u jirrelata dwar il-fondatezza tad-domandi attrici, wara li jiehu konjizzjoni ta' l-eccezzjonijiet, u jaghmel l-osservazzjonijiet kollha li ghandhom x'jaqsmu mal-kaz;

Rat ir-relazzjoni minnu mahlufa fis-16 ta' Mejju 2000;

Rat l-atti l-ohra tal-kawza u d-dokumenti esibiti;

Ikkunsidrat illi:

Is-socjeta` assikuratrici attrici qieghda permezz ta' l-istanti titlob li tithallas minghand il-konvenut dik is-somma, in linea ta' danni, li giet minnha zburzata meta hallset lill-assikurat taghha Alfred Abela ghad-danni minnu subiti fil-vettura tieghu wara incident awtomobilistiku li sehh fl-24 ta' Settembru 1991 f'Hal-Qormi.

Mill-provi migbura mill-perit legali jirrizulta li l-incident gara f'Manwel Dimech Street, Hal-Qormi, fil-karreggata li minn hdejn ir-roundabout biswit il-fabbrika tal-Loewenbrau tiehdok ghar-roundabout li taghti ghal Hal-Luqa jew Haz-Zebbug. Il-vettura numru G-8113 li kienet assikurata mas-socjeta` attrici kienet qed tinsaq minn George Abela filwaqt li l-vettura G-8355 kienet qed tinsaq mill-konvenut. Hemm qbil dwar il-fatt li l-vettura misjuqa minn George Abela qalghet id-daqqa fuq wara mill-vettura misjuqa mill-konvenut u bid-daqqa l-ewwel vettura spiccat fuq il-bankina fuq in-naha opposta tat-triq. Il-konvenut kellu jigi rikoverat l-Isptar. Dwar kif sehh l-incident il-verzjonijiet taz-zewg sewwieqa huma konfliggenti.

George Abela xehed li huwa hu kien qieghed isuq f'Manwel Dimech Street min-naha tal-Marsa u ried imur lejn l-iskola billi jdur fuq il-lemin biex jidhol wara l-knisja. Kien qed isuq man-naha tal-bankina u kiser minn naha ghall-ohra tat-triq mhux f'daqqa izda hadha fit-tul, tul il-fabbrika tan-Nylon Knitting. Qabl ma qaleb xeghel l-indicator u hares mis-side mirror. Kieku ra vetturi ohra gejjin ma kienx johrog u jaqleb. Waqaf fejn sab il-linja interrotta li taqsam it-triq u waqaf peress li kienu gejjin vetturi mid-direzzjoni opposta. Biex idur fuq il-lemin xeghel l-indicator. Wara li ghaddew xi tliet vetturi sema' brake fuq wara, hares fir-rear view mirror u ra vettura gejja fuqu xi ghoxrin pied boghod. Hu baqa' fejn kien ghax ma setax jaghmel mod iehor minhabba vetturi gejjin mill-faccata u qala' d-daqqa. Il-vettura tieghu telghet minn quddiem fuq il-bankina fuq in-naha l-ohra tat-triq.

Il-konvenut xehed li kien qed isuq f'Manwel Dimech Street u kien se jibqa' sejjer fid-dritt. Huwa zamm lejn in-nofs tat-triq minhabba l-kundizzjoni hazina tat-triq. Induna b'vettura li kien hemm mal-bankina. Hu kellu velocita` ta' bejn 35 u 40 m.f.s. Kemm hu kif ukoll il-vettura l-ohra kellhom dwal. Mid-direzzjoni opposta kienu gejjin vetturi. Kif kien xi ghaxar metri qrib il-vettura li kienet quddiemu, din kisret ghal quddiemu, cioe` angola ruhu fuq il-lemin u waqaf "dead stop". Kienet

gejja vettura mill-faccata u hu kkalkula li x-xufier tal-vettura ta' quddiemu haseb li se jibqa' ghaddej minn quddiem il-vettura l-ohra li kienet niezla. Izda minflok il-vettura ta' quddiemu waqfet u hu baqa' diehel fiha. Rigward il-brake marks li halla qal li hu ma jistax jikkalkula ghax ma kienx prezenti billi kien mar l-Isptar. In kontro-ezami, mistoqsi kif jispjega t-tul tal-brake marks, qal li ma jiftakarx dak il-brake fit-tul. Sostna wkoll li beda jibbrejkja meta ra l-vettura l-ohra taqsam quddiemu u dan meta kien hemm distanza ta' xi ghaxar metri.

Gie prodott ukoll bhala xhud P.S. 509 John Lentini li kien acceda fuq il-post ta' l-incident u hejja l-iskizz relattiv. Dan ikkonferma li l-iskizz sar "to scale" u li sab 26.8 metri marki tal-vettura tal-konvenut sa l-ispot of impact.

Il-perit legali korrettement osserva li d-daqqa ma kenitx wahda zghira. Dan jirrizulta abbondantament mid-deskrizzjoni li ta s-surveyor William Cassar Torreggiani dwar il-hsara fil-vettura assikurata mas-socjeta` attrici u mill-konkluzjoni tieghu li ma kenitx fi stat li tissewwa peress li kienet mibruma u mqammra. Inoltre l-vjolenza tad-daqqa tirrizulta wkoll mill-feriti mgarba mill-konvenut, u cioe`, kif xehed hu stess, b'zewg kustilji miksurin u ohrajn imxaqqin.

Daqqa ta' dik il-kwalita` hija indikattiva ta' certa velocita` u certa distanza biex ittella' dik il-velocita`. Dan hu korroborat mit-tul ta' brake marks li halliet il-vettura tal-konvenut li, skond P.S. 509 John Lentini, kienu ta' 26.8 metri. Issa biex wiehed jigi "dead stop" ghandu bzonn mhux biss il-"braking distance" izda anke t-"thinking distance". Harsa lejn it-tabella fl-ahhar faccata tal-ktejjeb "The Highway Code" jurina li "braking distance" ta' 24 metru jinhtieg normalment "thinking distance" ta' 12-il metru u jfisser ukoll velocita` ta' 60 kilometru fis-siegha (madwar 38 m.f.s.). Issa fil-kaz odjern, mhux talli l-konvenut ma rnexxilux jieqaf zopptu f'distanza ta' 26.8 metri, talli ta daqqa enormi lill-vettura li kien hemm quddiemu u tefaggha n-naha l-ohra tat-triq. Jigifieri l-ispeed tal-konvenut kien ferm izjed minn dak li hu sostna.

Dwar l-allegazzjoni tal-konvenut li meta bdiet taqsam minn quddiemu l-vettura l-ohra kien hemm ghaxar metri u li filwaqt li dik il-vettura mxiet 'il quddiem hu beda jibbrejkja inizjalment meta rah jikser, il-perit legali jistaqsi kif jista' jkun illi f'ghaxar metri thalli brake mark ta' 26.8 metri. Fil-fatt gustament osserva li ghal din id-domanda l-konvenut ma setax jirrispondi. Ma tibbrejkjax bil-mod u thalli dak il-hruq ta' tyre fl-art fuq it-tarmak. Inoltre, tosserva l-Qorti, kieku veru l-vettura qabdet u qasmet minn quddiemu f'dik id-distanza ravvicinata ta' ghaxar metri, il-

probabilita` kienet tkun li l-konvenut lanqas kien ikollu cans japplika l-brakes qabel ma jsib ruhu gol-vettura l-ohra minhabba t-"thinking distance". Il-verita` hi li l-velocita` ecessiva li kien ghaddej biha l-konvenut ma ppermettitlux jikkontrolla l-vettura tieghu.

Il-perit legali kkonsidra wkoll il-manuvrar ta' George Abela biex jistabilixxi jekk setax kien hemm xi kontributorjeta` da parti tieghu. Skond kif xehed l-istess George Abela, huwa veru li kien miexi man-naha ta' gewwa tat-triq, izda biex mar lejn in-nofs ra li ma kinux gejjin karrozzi, xeghel l-indicator u gibed lejn in-nofs. Meta mbaghad gie fil-punt biex jikser lejn il-lemin, waqaf u rega' xeghel l-indicator. Il-perit legali ghamel dawn il-konsiderazzjonijiet:

"Meta ghamel il-manuvra Abela ha l-prekawzjonijiet kollha necessarji u rikjesti? Abela stqarr li fiz-zewg okkazjonijiet huwa taha ndikazzjoni bid-direzzjoni li kien se jiehu u dan wara li esplora li ma kien qieghed jostakola lil hadd, ossia il-flow of traffic.

Veru l-konvenut ma stqarrx li ra xi indikazzjoni, pero' del resto lanqas innega dan il-fatt illi Abela xeghel l-indicator fiz-zewg okkazjonijiet.

Ghamel xi manuvra subitanea li rrendiet lill-konvenut inkapaci illi jadegwixxi ruhu ghal din l-emergenza, jekk tista' tissejjah emergenza? Abela xehed illi meta waqaf bl-indicator u gie biex idur ghaddew minn mieghu, fid-direzzjoni opposta, liema karregjata ried jaqsam, tlett vetturi. Oltre dan rah gej mill-mera ta' wara. Kif gia inghad, iz-zewg karregjati, f'dak iz-zmien kienu jippermettu li zewg vetturi jghaddu minn fejn xulxin, isir sorpass minghajr ma jiddisturba l-flow tat-traffiku.
Anki jirrizulta mill-iskizz stess, il-konvenut, kieku gibed lejn ix-xellug tal-vettura ta' Abela ma kenitx tissucciedi l-kollizjoni. Spazju kellu, pero' lanqas dan ma irnexxielu jaghmel. L-izball uniku tal-konvenut kien illi meta rah qed jaqsam it-triq huwa haseb li Abela kien ikkalkola li jghaddi quddiemu u jaqsam ghat-triq l-ohra minghajr ma dana itelliflu l-mod tas-sewqan tieghu. Dana ammiettieh huwa stess. Il-kalkolu kien erroneu stante li kien dipendenti fuq terz.

Hawn hu n-nuqqas lampanti tal-konvenut fis-sens li xufier ghandu janticipa x'jista' jigri quddiemu, dana billi jzomm a "proper look out" quddiemu aktar u aktar meta l-vizwali kienu ottimili u jippermettu. Ma kellux jahseb illi Abela kien se jirnexxilu jaghmel din il-manuvra. Allura f'dan is-sens ukoll missu gibed iktar lejn ix-xellug. Hu ex admisses qal li kien qed isuq fuq barra tal-karreggjata peress li t-triq kienet hafna ahjar, aktar gewwa lejn il-bankina kien hemm il-humps illi sfortunatament

wiehed isib fit-toroq kwazi kollha ta' dan pajjizna. Pero' wkoll f'dan is-sens wiehed ma jistax jghid illi kienu dawn il-humps illi ikkagunaw din il-kollizjoni".

Meta l-konvenut ra li kien kkalkola hazin, ikkreja emergenza subitanea fuqu nnifsu billi ghalkemm ra l-vettura l-ohra wieqfa quddiemu, ma kienx f'pozizzjoni li jikkontrolla l-vettura tieghu u, mahsud kif kien, spicca habat mal-vettura l-ohra.

Il-konvenut fl-ebda mument ma allega li ried jissorpassa l-vettura misjuqa minn Abela u li din b'xi mod imblukkatlu t-triq. Abela ma harigx minn side road fl-ahhar mumenti u sab lill-konvenut ma' wiccu. Kienu fl-istess triq u raw lil xulxin b'Abela fuq quddiem u l-konvenut fuq wara. U m'hemm l-ebda dubju li l-konvenut ra l-vettura quddiemu zgur minn aktar minn ghaxar metri boghod, izda ma kienx kapaci jevitaha.

Ghalhekk il-Qorti tikkondividi l-konkluzjoni tal-perit legali li kien il-konvenut unikament responsabbli ghall-incident in ezami, u ghandu jwiegeb ghad-danni konsegwenzjali.

Jirrizulta li l-karrozza assikurata mas-socjeta` attrici ma kenitx fi stat li tissewwa. Anthony Savona, in rapprezentanza tas-socjeta` attrici, xehed li hallsu lill-assikurat taghhom is-somma totali ta' Lm3223, kif ukoll Lm20 ghat-"towing" u Lm9 bhala survey fees. Bhala "wreck value" rrikavaw Lm170. Ghalhekk is-somma reklamata mis-socjeta` attrici hi ta' Lm3082. Dwar din is-somma ma saret l-ebda kontestazzjoni da parti tal-konvenut u ghalhekk il-Qorti qed tillikwida d-danni mitluba fis-somma ta' Lm3082.

Ghal dawn il-motivi:-

Tiddeciedi billi tichad l-eccezzjonijiet tal-konvenut, tilqa' t-talbiet attrici, u

(1) tiddikjara lill-konvenut responsabbli ghall-incident imsemmi u ghad-danni konsegwenzjali,
(2) tillikwida d-danni fl-ammont ta' Lm3082, u
(3) tikkundanna lill-konvenut ihallas lill-attur nomine din is-somma ta' Lm3082 bl-imghax millum.

Bl-ispejjez kontra l-konvenut.

Onor. Imhallef
Dottor David Scicluna

D/Registratur